

“तस्य भासा सर्वमिदं विभाति”

चिन्मय आदेश

Monthly Newsletter of Chinmaya Mission Mulund

सप्तविंशति: (XXVII) स्रोतः

OCTOBER - 2020

दशम (X) रश्मिः

Chinmaya Mission Mulund

invites you to

Online Talks on
Karma Siddhanta
in Hindi

by Br. Nileshji

From Monday
26th October 2020 onwards
7.00 pm to 7.30 pm daily

Live Premiere on

 YouTube Chinmaya Mission Mulund Channel

Contact: 9619269909

To offer Gurudakshina visit:

www.chinmayamissionmulund.com/guru-dakshina

EDITORIAL COLUMN

Harih Om!

It gives us pleasure to place on record two new significant developments of Chinmaya Mission Mulund in the month that went by.

First came the launch of the official YouTube Channel of Chinmaya Mission Mulund. To start with, a beautiful video has been uploaded in the Channel capturing the Guru Poornima Celebrations 2020—the Paduka Pooja at Chinmaya Shreeram by Br. Nileshji and the Akhanda Naama Japa of “Om Shree Chinmaya Sadgurave Namah” by devotees in their homes with beautifully decorated altars. Another video of Br.Nileshji’s Satsang on the Chinmaya Aradhana Day on 3rd August 2020 has also been uploaded. Do watch out for more exciting videos to be uploaded. The YouTube Channel will also serve as a convenient platform to premiere Satsangs and talks from Chinmaya Shreeram as well as Jnana Yajnas in future considering the fact that online Satsangs have become the order of the day in the pandemic environment. Do watch, like, subscribe and share the channel with your like-minded acquaintances.

The next development was the creation of the

official WhatsApp number of Chinmaya Mission Mulund (+91 22 2567 1381) operating from the Computer at the Centre. Suitable groups are being created to add the contacts of all categories of people associated with the Mission so that we have a ready platform to broadcast messages about future Yajnas and events of the Mission through WhatsApp which is by far the most widely used mobile application in social media. This will facilitate easy communication in future and a facility to connect to maximum people easily.

Central Chinmaya Mission has also introduced a WhatsApp broadcast list facility. All we have to do is add +91 84229 98968 to our contacts and then send a WhatsApp message giving our name, city and country and requesting to be added in the broadcast list. We then automatically start receiving inspiring and enlightening quotes of Pujya Gurudev, links of videos uploaded in the Chinmaya Channel and details of events, news etc.

At a time rife with fear and uncertainty, we continue to be blessed by online study classes and Satsangs which are a great solace and a haven to keep us inspired, devoted and positive. After a series of 24 talks on the Hamsa Gita-the beautiful episode of Self-Knowledge imparted by the Lord in Srimad

Bhagavatam, Pujya Guruji Swami Tejomayanandaji blessed us with his “Srimad Bhagavata Sandesha”- a series of 18 talks on the beautiful take-away messages from the Srimad Bhagavatam from 5th September. This series concluded on 22nd September and Pujya Guruji has announced his next talks on Manas Bhakti Sutra i.e Bhakti Yoga in Tulsi Ramayanam from 4th October live on Youtube - Chinmaya Channel.

Swami Swaroopanandaji also completed his 21 day-talk series on Bhagawan Ramana Maharshi’s Upadesha Saara and then went on to enlighten seekers with his week-long talks on “Exceeding Excellence” based on the Bhagawad Geeta organised by Chinmaya Mission UK. Pujya Swamiji is now taking weekly sessions on Meditation based on the Kaivalya Upanishad from 19th September. Swami Swatmanandaji of Chinmaya Mission Mumbai has been also continuously conducting talks and programmes based on topical themes which have been of great benefit to seekers of all age groups.

We pray to Lord Shree Chinmaya Shreeram and Pujya Gurudev to give us and humanity at large, strength to tide over the current pandemic situation.

‘Lokah Samasthah Sukhino Bhavantu.’

Harih Om!

Be Quiet

H. H. Swami Chinmayananda

The most strenuous of all endeavours in the world is that which needs the least effort — "to be quiet". To be without agitation, to live in silence to rest and relax, seem to be the most difficult for the modern man to achieve. Hurry and tension are sapping out his entire energy. Fatigued and tired, man has not the time to think about or to contemplate on, to plan for or to gain a better way of existence. The hurry and speed wear him down to an early grave. Many people fail to start living until they are half-dead.

To slow down the muscles is not easy, unless we stir up our minds. Even the educated and the successful men of the world are terribly afraid of leisure. The week-end rest is a dreadful agony and they even try to escape from it by picnics and parties, by visits and shows, by loafing and shopping. To be at leisure is to be with ourselves; and how few of us have the courage to meet ourselves as we are! And yet, without these recreating hours of silence and quiet, moral revival and spiritual unfoldment are impossible. According

to Pascal, most of the evils of life arise from "man's incapacity and inability to sit still in a room."

To relax ourselves for an hour in a quiet corner, and to compose ourselves to the serene silence within, is to open one's pores to the dynamic touch of creative life. This is meditation—this is the highest form of prayer too.

Such leisurely moments of contemplation are the occasions when the dreadful mask of nature falls off and we peep into the encouraging, kindly beauty of life and its environments. Thoreau asserts, "When we are unhurried and wise, we perceive that only great and worthy things have any permanent and absolute existence; that petty fears and petty pleasures are but the shadows of the Reality." One who lives in this utter silence of fullness and joyless bliss is the Man of Perfection, a God among the mortals.

One who lived for more than thirty five years at Uttar Kasi in such a divine silence of fullness and glory was Sri Gurudev, Sri Swami Tapovanji Maharaj. The third anniversary of his *Maha-samadhi* falls on the 13th of January 1960. At least on that day, let us spend some hours in silence and relaxation, sending our minds towards the Infinitude, which is the nature of the Self.

As Sri Gurudev (Swami Tapovanam) used to say, "Let us play heart-disease. Pretend that we had an attack and so we are resting." In such moments of complete relaxation, man gets initiated to a vaster purpose in life, and to a more enduring strength and power in himself. Either achieve or, if this is not possible, then shamelessly steal a sense of leisure and rest. Even at such moments of peace, forget not to be curious to know the *nature* of the Silence. The condition and behaviour of this inward poise, in its serene heights, is divine beauty itself. The basis of all science is the pursuit of curiosity.

Stress and strain, agitations and desires, likes and dislikes, these create the struggles of existence. Let us call a truce with our strife and stress in existence for at least a single day in the year, and rest peacefully contented all with ourselves. The terrible by-product of haste is selfishness. It brings in its wake egoism, vanity, greed, lust and a host of other vulgarities into our inner life — all of them are the destroyers of our inner peace and joy. For a refreshing change, let us discard them all and rest in ourselves as our-selves on the *Tapovan tithi* — January 13, 1960.

No doubt, to end this selfishness totally, is not a day's work. It takes time. But even an attempt at

liquidating it, even if it be temporarily, and that too in an artificial make-belief, can yet work as magic within. At least on this sacred day, let us go out of our way to do some-thing for somebody else, at least for half an hour, expecting nothing from him. Return home enjoying the sense of fulfillment at having done what is to be done or ought to be done. Let us make January 13, 1960, the day-of-service unto Him.

Official WhatsApp no. of

Chinmaya Mission Mulund : +91 22 2567 1381

Please add it to your contacts (if not already added) and send WhatsApp message on the above number indicating your name so that you can be added to our broadcast list and you will automatically receive broadcast messages from us regarding Yajnas and other programmes of Chinmaya Mission Mulund.

Sincerity of purpose is the secret of success in spiritual seeking.

Gurudev Swami Chinmayananda

Shraddhanjali

Swami Subodhanandaji, Regional Head of Chinmaya Mission Centres of North India, attained Mahasamadhi in Sidhbari on 27 September 2020. He has reached the Lotus Feet of Pujya Gurudev.

Swamiji's natural and deep interest in Vedanta brought him to the portals of Sandeepany Himalayas, Sidhbari, in 1981, where he attended the first Hindi Vedanta Course under the tutelage of Pujya Guruji. After the Vedanta course he worked at Prayagraj as Brahmachari Vishal Chaitanya.

Later on, Pujya Gurudev himself initiated him into the order of Sannyasa, bestowing on him the name Swami Subodhananda.

Swamiji had taught Hindi Vedanta Courses in Sandeepany Prayag and Sandeepany Himalayas. He remained in Sidhbari and taught and guided students of several batches.

With deep and reverential devotion, Swamiji served Pujya Gurudev when he was unwell in Sidhbari.

Swamiji was known for his in-depth and scholarly knowledge of Vedanta. His talks on Bhagavad Gita, Ramayana and Bhagavata were very popular. He was fond of discussing Vedantic topics with students and would encourage reflection on such topics.

We, at Mulund Centre, were blessed by Swamiji's visit to our Centre three times for Gnana Yagnas.

Our respectful homage to Swami Subodhanandaji.

Why should we praise the Lord? H. H. Swami Tejomayananda

‘*Stuti*’ literally means praise and a ‘*stotram*’ is a hymn or a song of praise. The Scriptures abound with passages sung in praise of the Lord. Our saints and sages have written and sung passages glorifying different aspects of the Lord. Sanskrit literature is full of *stotrams* written by famous personages like Sri Gaudapadacharya, Adi Shankaracharya and others.

We may well ask - is it necessary to praise the Lord? Would He be affected by our praises and does He need them? And lastly, what are the benefits that accrue from singing His glory?

From our experiences of dealing with the empirical world, we understand and are aware of the need for applauding an action well done. It is natural for accolades to be heaped on someone who has performed well. Even though the person may not have worked for recognition it is incumbent on us to acknowledge an achievement or offer our thanks if we have gained or benefited from someone’s actions.

If we receive a gold ring from somebody, would we not instantly thank the giver? How is it, then, that we forget to thank the giver of the finger, without which we would not be able to enjoy the joy of wearing the ring? Tulsidasji says, "*Hari tum bahut anugraha keene*". (Thank you Lord for being so kind to me.)

We can well argue that the Lord is not affected by our expressions of gratitude or lack of them. He just does what He has to, without expecting any rewards or hoping to have His praises sung. Though He remains unaffected, we are greatly benefited from singing His glories.

When we build a house, the walls do not expect us to beautify them. They are not affected by our efforts at interior decoration. We do not decorate the interiors of our homes for the sake of the walls; we do it because it brings *us* pleasure. God is not gratified, pleased or overjoyed by our worship. He is happy that we want to do something to show our appreciation. His devotees have felt the need to express their sentiments and therefore our literature abounds with the many *stutis* (hymns) that have been written to glorify Him. Each of His devotees has a special relation with Him and sees His glories differently. Therefore each one seeks his

or her gratification through glorifying that aspect or quality which appeals most to him or her.

We, as devotees, gain on three major fronts, when we praise the Lord. Firstly, we become aware of the many blessings we have received from Him. Secondly, we fulfill ourselves by expressing our gratitude for what we have received. Lastly, through the flowering of our humane qualities, we develop respect for His gifts and use them well and efficiently. Swami Chinmayananda said, "What we have is His gift to us and what we do with it is our gift to Him!"

When we praise someone, there is normally an element of exaggeration. This is true when we speak of human beings. But in the case of God, no praise can ever be enough. Tulsidasji has said that even with thousands of mouths, we cannot adequately describe His glory. It is something like saying that the light of the Sun equals the light of billions of glow-worms. This is no praise. It is an insult to the Sun, because no comparison can dare to describe the light of the Sun. Likewise, any praise showered on God, the Guru or the Lord's devotees remains inadequate.

We act in the world after fully understanding the benefits that may accrue from the actions we are

undertaking. We always need to know the reason for doing something. Similarly we need to know the reason for singing the Lord's glories. Why is it that for centuries together devotees have extolled His virtues? Singing His glory cleanses the heart, removing from it the stored dross and impurity. This is the greatest benefit that we get. Like a *mantra* it protects the person taking the name. *Mantra* is that which protects. The Lord's name protects the devotee and purifies his or her mind and heart. In such a clean and sanctified heart, devotion takes birth and through this we are led to the Guru, who finally eliminates the darkness from us. Through understanding, we are finally liberated.

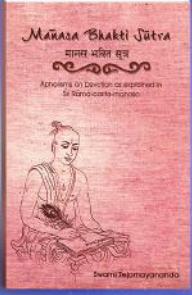
Chinmaya Mission presents

Manasa Bhakti Sutra

Bhakti Yoga in Tulsi Ramayana

Talks in English by Swami Tejomayananda

Sunday 4 October 2020 onwards
7.30 AM to 8.00 AM (IST) daily

 Chinmaya Channel
ccmt@chinmayamission.com

Punya Smaran

A senior member of our centre, Shri Kaushikbhai Rindani, fondly called Rindani Uncle, left his mortal coil on 24th September 2020 and took refuge at the holy feet of Param Pujya Gurudev Swami Chinmayananda.

Rindaniji was an ardent devotee of Pujya Gurudev right from his youth and was always engaged in serving Pujya Gurudev. His workshops for all age groups including Brahmacharis were inspiring. He was a great support for CHYK activities. His study of Vedanta was deep. He had made a memorable collection of all the articles of Pujya Gurudev and Pujya Guruji from all the issues of Tapovan Prasad so far. He also composed poems.

His life can be summed up as 'His every breath was for Pujya Gurudev and Pujya Guruji.' His demise is a great loss for the Chinmaya family who will miss him always.

Harih Sharanam.

गीता - गुंजन

अध्याय १७ - श्रद्धात्रय विभाग योग

"श्रद्धा हवी जीवनी"

श्रद्धा हवी जीवनीं मनुजा, श्रद्धा हवी जीवनीं ।
श्रद्धे वाचुन माणुस नाही, या जगती कोणी ॥१॥

जन्मो जन्मी चे संस्कार, सदैव असतीं तेचिं बरोबर
यांतुन उपजे श्रद्धा त्रिविध, सत रज तमोगुणी ॥१॥

सात्विक श्रद्धा असते ज्यांची, पूजा करीतीं ते देवांची
यज्ञ, दान, तप कल्याणास्तव, हितकर प्रिय वाणी ॥२॥

श्रद्धा ज्यांची असते राजस, पूजिती ते यक्ष नि राक्षस
यज्ञ, दान, तप स्वार्थासाठी, फल-आकांक्षा मनी ॥३॥

तामस श्रद्धा सदा त्यजावी, मन वाणी देहास कष्टवी
व्यथित मनाने देती दान, अयोग्य-काळी, ठिकाणी ॥४॥

सगळे आहे भगवंताचे, कार्य करावे, प्रभू विश्वासे
ओम तत् सत च्या उच्चाराने, तप यज्ञे करुनी ॥५॥
मनुजा, श्रद्धा हवी जीवनी, मनुजा, श्रद्धा हवी जीवनीं ॥

सौ. उषा जपे
ऋतु पार्क, ठाणे.

श्री स्वामी तपोवनम् प्रकरण १२ - संन्यास आचरण

वर्षा ऋतूमध्ये हृषीकेशची जंगले अगदी दाट व फोफावलेली असतात. ती डोळ्यांप्रमाणेच हृदयालाही प्रसन्न करतात. ते सौंदर्य शब्दातीत आहे. परंतु स्वामी त्यागानंद यांच्या नशिबात त्या सौंदर्याचे पान करण्याचा योग नव्हता. हा संपूर्ण पट्टा त्या चातुर्मासाच्या काळात मलेरियाचा शिकार झालेला असतो. स्वामीजींनाही मलेरियाने पीडित केलेले होते. स्वामीजी खूप दिवस अंथरुणात होते व सुरुवातीस त्यांची सेवा करण्यासाठी कोणीही नव्हते. त्याबाबतीत स्वामीजींची दृष्टी अशी होती - 'जे काही दुःख येते ते तपस्या म्हणून स्वीकारा कारण दुःख हे दुःखासाठी येत नाही.' स्वामीजी म्हणतात, "दुःख किंवा आजारपण परमेश्वराच्या आशीर्वादाने येते आणि ते उत्तेजित न होता किंवा न वैतागता सहन करा." यावर विश्वास बाळगणाऱ्यांपैकी जे परमेश्वराला शरण गेलेले असतात ते परमेश्वराच्या प्रेमावर जगतात. दोन, तीन महिन्यांनंतर

स्वामीजींची प्रकृती पूर्ववत् सुधारली. त्यावेळी त्यांच्याबरोबर सेवा करण्यासाठी राहात असलेल्या संन्याशाला ते श्री शंकराचार्य यांचे 'शिवानंद लहरी' हे स्तोत्र पुन्हा पुन्हा म्हणून दाखवत असत. काही दिवसांनी गंगेला व अन्य प्रवाहांना जोरदार पावसामुळे पूर आला. त्यामुळे सगळे लोक अस्वस्थ व दुःखी झाले होते परंतु स्वामीजी सुख-दुःखादि हे तात्कालिक व ऐहिक अस्तित्वाचे गुण आहेत असे लक्षात घेऊन व आत्म्याचे स्वरूप शाश्वत व अविकारी आहे असा विचार करून या संकटाकडे एक प्रकारचे करमणुकीचे साधन म्हणून बघत होते. पर्वताच्या खडकांवर आदळणाऱ्या लाटा पाहून त्यांना भक्तिपूर्णतेने भगवंतांच्या प्रतिकार न करता येण्यासारख्या शक्तीची जाणीव झाली.

काही दिवसानंतर कैलासाश्रमाचे प्रमुख स्वामी परमानंदगिरीजी यांनी स्वामीजींना ब्रह्मानंद आश्रमाचे महंतदपद स्वीकारण्याची विनंती केली. परंतु हे पद सांभाळण्यास आपण योग्य नाही असे सांगून त्यांनी ती विनंती स्वीकारली नाही. शिवरात्रीच्या उत्सवात सहभागी

होण्यासाठी त्यांनी नेपाळला जाण्याचे ठरवले. त्याच दरम्यान त्यांना त्यांचे गुरू श्री शांत्यानंद सरस्वती यांना भेटण्याचा योग आला. भगवी वस्त्रे धारण केल्यानंतर स्वामीजींची आणि त्यांची ही पहिलीच भेट होती. स्वामी शांत्यानंद अत्यंत प्रेमळ स्वभावाचे होते. त्यांनी स्वामीजींची आस्थापूर्वक चौकशी केली व ब्रह्मानंद आश्रमाच्या व्यवस्थापकांना स्वामीजींची चांगली काळजी घेण्यासाठी बजावले. त्यावेळी सगळ्यांना कळून आले की स्वामीजी म्हणजे सामान्य प्रतीचे संन्यासी नव्हते. एक दिवस स्वामी शांत्यानंद यांनी शिवरात्रीला पशुपतीनाथला जाण्याची इच्छा बोलून दाखवली. स्वामीजींनीही त्यांची इच्छा व्यक्त करित आपल्या गुरूंबरोबर यात्रा करण्याची अनुमती मागितली. सर्व तयारी झालेली असताना परमपूज्य स्वामी शांत्यानंद यांना त्यांच्या आश्रमाच्या काही महत्वाच्या कार्यासाठी परत जावे लागले. दोघेही आपआपल्या गंतव्याकडे जाण्यासाठी एकदमच निघाले. काही दिवसांनंतरच स्वामी शांत्यानंद यांची महासमाधी झाली. कर्मधर्मसंयोगाने गुरू-शिष्याची ती भेट शेवटची ठरली. पुनर्भेटीची संधी मिळणार नाही याचे

स्वामीजींना अतिशय दुःख झाले.

ज्याने आत्मसाक्षात्कार करून घेतलेला आहे तो पूर्णपणे व कायमचा आत्मविचारामध्ये गढलेला असतो. तो अनादी व अनंत आत्म्याचा अनुभव घेत असतो. ही चतुर्थ अवस्था, जी यातना किंवा तिन्ही प्रकारची दुःखे यांच्याविरहित असते ती ऐहिक कर्मे करण्यास योग्य नसते. ती अवस्था परमशांती निर्माण करणारी असते. कोणी आत्मसाक्षात्कारी व्यक्ती ऐहिक कर्मे करत असेल आणि त्या कर्मांचा आत्मविचारावर परिणाम होऊ देत नसेल किंवा त्याचा नाश होऊ देत नसेल तर त्याचे ते विश्वकल्याणाचे कार्य त्याच्यावर उलटा परिणाम करू शकत नाही. दुसऱ्यांच्या कल्याणासाठी जर महात्म्यांची एकाग्रता भंग होत असेल तर त्याने ती सहन केली पाहिजे. वृक्ष आपल्या छायेने लोकांचे उष्णतेपासून रक्षण करतात. त्याचप्रमाणे महात्म्यांनी दुसऱ्यांसाठी यातना भोगल्या पाहिजेत. तसे करण्यास ते नेहमीच तयार असतात. त्यामुळे त्यांच्या महानतेत आणि त्यांच्या जीवनातल्या संदर्भात भर पडते.

स्वामीजी गोरखपूर व वीरगंज मार्गाने नेपाळच्या राजधानीत

आले. नंतर अंधाच्या घनदाट जंगलामधून प्रवास करून ते पशुपतीनाथ मंदिरात येऊन पोहोचले. या प्रवासात त्यांच्याबरोबर संन्यासिनीपण होत्या. स्वामीजींनी विश्रांती घेण्यासाठी लोकरीचा रग अंथरला आणि ते त्यावर आडवे होणारच होते इतक्यात एक मध्यम वयाची सुंदर संन्यासिनी त्यांच्याजवळ आली आणि नमस्कार करून त्यांना म्हणाली, “तुम्ही संन्यासी आणि गुरू आहात. तुमच्या पवित्र चरणांची सेवा करून मी स्वतःला धन्य करू इच्छिते आणि माझ्या जीवनाचे सार्थक करू इच्छिते.” जरासुध्दा संकोच न बाळगता व स्वामीजींच्या अनुमतीची वाट न बघता ती त्यांचे पाय धरू लागली. एक संन्यासी म्हणून स्वामीजी तिला हात जोडून आदरपूर्वक म्हणाले, “हे माते, नाही, मला असल्या प्रकारच्या सेवा नको आहेत. कृपा करून येथून निघून जा.” स्वामीजींनी तिला कसेबसे दूर पाठवले.

उत्तर प्रदेशातील पर्वतांच्या आसपास अशा कितीतरी तरुण विधवा आहेत ज्यांना ना त्यांच्या पतीच्या घरचा आसरा असतो ना पित्याच्या घरचा. त्यांना निराश करून, दुःख देऊन रस्त्यावर हकलले जाते. त्या एक भक्त किंवा

संन्यासिनीचा वेश धारण करून अनैतिक संबंध जोडतात व नीतिभ्रष्ट वेश्येचे जीवन जगतात. त्यांच्यापैकी काही ज्या खरोखरीच भक्त असतात त्या इंद्रियांवर विजय मिळवून आत्मसाक्षात्कारासाठी प्रयत्न करतात, हेही खरे आहे. त्या उच्च आदर मिळण्यास पात्र बनतात. त्या या ऋषिभूमीचा गौरव आहेत. परंतु अन्य प्रकारच्या, वेशधारी दुराचारी स्त्रिया प्रामाणिकतेचा मार्ग सोडून समाजावर व देशावर कलंक होऊन राहतात. त्यामुळे त्यांचेही पतन होते व त्या दुसऱ्यांच्याही पतनाचे कारण होतात. त्या नरकाचा मार्ग निर्माण करतात, हे खरे आहे.

स्त्रिया घरी राहोत अथवा बाहेर, धर्माचे कठोर नियम त्यांना पापाच्या गर्तेत पडण्यास कारण होतात. पूर्वीपासून चालत आलेल्या वैदिक परंपरांचा अभिमान बाळगणारे, पुराणमतवादाच्या मागे संरक्षित धर्माचे मार्गदर्शक या अगतिक स्त्रियांच्या असह्य यातनांकडे डोळेझाक करतात. समाजातील दुसरे नेते त्यांच्या अन्य कामांमध्ये व्यस्त असल्यामुळे त्यांच्याकडे या शापमय प्रथा घालवून टाकण्यासाठी वेळच नसतो. पतीचा मृत्यू झाल्यानंतर स्त्रिला

जितके भोगावे लागते त्याच्या अर्धेही पत्नीचा मृत्यू झाल्यावर पुरुषाला भोगावे लागत नाही. त्यामुळे पुरुष याबाबतीत सर्वसाधारण उदासीनच असतात. पूर्वीपेक्षा कितीतरी अधिक प्रमाणात, सध्या, ह्या प्रश्नाकडे हिंदू समाजातील नेत्यांनी लक्ष देणे आवश्यक आहे. नाहीतर, स्त्रियांनाच या प्रश्नावर तोडगा काढावा लागेल. अशी शापमय परिस्थिती हाताळण्यासाठी त्यांनीच पुढे यावे.

सुवर्ण मंदिरातील पंचमुखी पशुपतीनाथाला स्वामीजींनी मोठ्या भक्तीने साष्टांग नमस्कार केला. पशुपतीनाथ नेपाळच्या राजाची संरक्षक देवता आहे पण तेथील पुजारी दक्षिण भारतातील असतात. जेव्हा स्वामीजी त्या मंदिरात गेले तेव्हा ते पवित्र स्थान नामजपाने व स्तुतिपठणाने दुमदुमत होते. विविध प्रकारचे वेश धारण करणारे असंख्य संन्यासी तेथे जमलेले होते. महोत्सवाच्या समाप्तीनंतर तेथील अरहिवासी राजाज्ञेवरून त्यांच्या त्यांच्या वसतिस्थानाकडे परतले. जवळच निवास करणाऱ्या काही संन्यासी व गृहस्थी यांच्या आग्रहावरून स्वामीजींनी वाग्मतीच्या तीरावर असलेल्या दशनामी आश्रमाच्या एका

निर्जन कोपच्यात निवास करण्याचे ठरवले. तेथे प्रत्येक संध्याकाळी ते राज, कर्म आणि भक्ती योग तसेच अध्यात्म ज्ञान यावर चर्चा व प्रवचने करीत. त्यांच्या श्रोत्यांमध्ये सत्याचा शोध घेण्याची तळमळ असलेले, समृद्ध वैराग्यभाव असलेले, विवेकशील आणि अन्य सद्गुणसंपन्न असे ज्ञानाचे अधिकारी साधक होते. तर दुसरे काही, धन, ऐहिक सुखे, सत्ता, मिळवण्यास उत्सुक, असे लोक होते. आणखी दुसऱ्या प्रकारचे लोक योगिक साधनेच्या सूचना मिळव्यात, म्हणून येत होते. काही लोकांना जीवनाचे ध्येय - अंतिम प्राप्तव्य या विषयी मूढ धारणा होत्या. स्वामीजी त्यांच्या या अपसमजूतीचे निराकरण वेदांतातील उदाहरणे व उध्दरणे देऊन करीत असत.

सिध्दी म्हणजे असामान्य शक्ती व्यक्त करणे. सिध्दी आत्मसाक्षात्काराच्या मार्गातील अडथळा आहे. “हे परमेश्वरा! तुम्ही जर दुःखितांचे मित्र असाल आणि या विनयशील दासावर प्रसन्न असाल तर मला दृढ भक्ती आणि खरे ज्ञान द्या. हे महान दयासागरा! मी दुःखी आणि दरिद्री असल्याने माझा या ऐहिकतेच्या अथांग सागरातून उध्दार

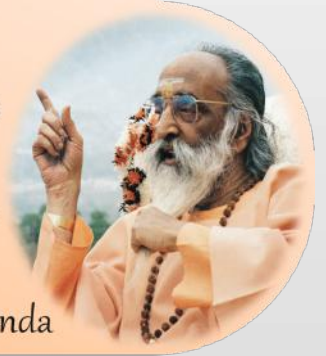
करा. या कवडीमोल आणि निःसार जगतात केवळ एकच सार वस्तू आहे. त्याच तुमच्या दृढ भक्तीची मी याचना करतो, अन्य कशाचीही नाही,” अशी प्रार्थना स्वामीजी करीत.

स्वामीजी अध्यात्मिक विषय व उपनिषदातिल सत्ये या वरच्या चर्चा सत्संगांतून करीत असत. त्यात स्त्रियाही सहभागी होत. त्याद्वारे स्वामीजी, मांसाहार कटाक्षाने टाळणे, स्त्रियांसाठी जसे पातिव्रत्य सक्तीचे आहे तसेच पुरुषांसाठी एकपत्नीव्रत सक्तीचे आहे, अशा प्रकारची प्रतिपादने करीत असत. सत्संगांतून जेव्हा वेळ मिळेल तेव्हा स्वामीजी नेपाळचा इतिहास अभ्यासत असत. तेथील वास्तव्यात स्वामीजींना कांजण्या झाल्या. सत्संगाला उपस्थित राहणाऱ्या लोकांनी स्वामीजींची खूप मनापासून व प्रेमाने सेवा केली. परमेश्वराच्या कृपेने स्वामीजी लवकरच बरे झाले. घरात राहणाऱ्या लोकांना वाटत असते की त्यांना प्रेम केवळ त्यांच्या कुटुंबियांकडूनच मिळू शकते; अन्य ठिकाणाहून मिळत नाही. प्रामाणिक भावना केवळ नातेवाईकांकडूनच मिळू शकतात. अशा चूकीच्या धारणा, ऐहिक उपभोग हे

लक्ष्य असलेल्या व आपल्या घराच्या मर्यादांमध्ये स्वतःला बांधून घेणाऱ्या लोकांच्या भावना, संकुचित करतात. परंतु ज्ञानी लोकांना माहित असते की विद्युत्शक्तीप्रमाणे प्रेम हे वैश्विक असते. ते सर्वत्र, सर्वव्यापी व सर्व लोकांमध्ये असते आणि अनुकूल वातावरणात व्यक्त होते. प्रेमच प्रेमाला जन्म देते. जर दुसऱ्यांकडून प्रेम हवे असेल तर तुम्ही आधी त्यांना प्रेम दिले पाहिजे. 'वसुधैव कुटुम्बकम्' या तत्वानुसार जर कोणी व्यक्ती सर्वांवर आपल्या कुटुंबियांप्रमाणे प्रेम करीत असेल तर त्याच्यासाठी संपूर्ण जग प्रेममय असेल.

The Teachers should be perfect morally, clean ethically, and divine in all his thoughts and actions. The perfect Master's purpose and devotion is to provide an ideal example for the students to follow.

H. H. Swami Chinmayananda

In view of the prevailing COVID -19 situation, the programmes at Chinmaya Shreeram continue to stand suspended until further notice.

Chinmaya Mission Mulund

Published by Lakshmi Kumar for
Chinmaya Mission Mulund and
Published from “Chinmaya Shreeram”
8, Aroto House, P. K. Road, Mulund (W),
Mumbai – 400080.

Email : info@chinmayamissionmulund.com

Tel.: 2567 1381 :+91 22 2567 1381

 YouTube Chinmaya Mission Mulund

www.chinmayamissionmulund.com